

Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πρώτο τμήμα)

της 24ης Μαρτίου 2022*

«Προδικαστική παραπομπή – Προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα – Κανονισμός (ΕΕ) 2016/679 – Αρμοδιότητα της εποπτικής αρχής – Άρθρο 55, παράγραφος 3 – Πράξεις επεξεργασίας που διενεργούνται από τα δικαστήρια στο πλαίσιο της δικαιοδοτικής τους αρμοδιότητας – Έννοια – Διάθεση σε δημοσιογράφο εγγράφων δικογραφίας που περιέχουν δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα»

Στην υπόθεση C-245/20,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Rechtbank Midden-Nederland (πρωτοδικείο κεντρικών Κάτω Χωρών, Κάτω Χώρες) με απόφαση της 29ης Μαΐου 2020, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο αυθημερόν, στο πλαίσιο της δίκης

X,

Z

κατά

Autoriteit Persoonsgegevens,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πρώτο τμήμα),

συγκείμενο από τους Κ. Lenaerts, Πρόεδρο του Δικαστηρίου, προεδρεύοντα του πρώτου τμήματος, L. Bay Larsen, Αντιπρόεδρο του Δικαστηρίου, N. Jääskinen, J.-C. Bonichot (εισηγητή) και M. Safjan, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: M. Bobek

γραμματέας: L. Carrasco Marco, διοικητική υπάλληλος,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζήτησεως της 14ης Ιουλίου 2021,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

– οι X και Z, εκπροσωπούμενοι από τον S. A. J. T. Hoogendoorn, advocaat,

* Γλώσσα διαδικασίας: η ολλανδική.

- η Autoriteit Persoonsgegevens, εκπροσωπούμενη από τους G. Dictus και N.N. Bontje, advocaten,
- η Ολλανδική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τις M. K. Bulterman και C. S. Schillemans,
- η Ισπανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον L. Aguilera Ruiz,
- η Πολωνική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον B. Majczyna,
- η Πορτογαλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον L. Inez Fernandes καθώς και από τις P. Barros da Costa, L. Medeiros και I. Oliveira,
- η Φινλανδική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την H. Leppo,
- η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τους F. Erlbacher, H. Kranenborg και D. Nardi,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 6ης Οκτωβρίου 2021,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 55, παράγραφος 3, του κανονισμού (ΕΕ) 2016/679 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 27ης Απριλίου 2016, για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών και την κατάργηση της οδηγίας 95/46/ΕΚ (Γενικός Κανονισμός για την Προστασία Δεδομένων) (ΕΕ 2016, L 119, σ. 1).
- 2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ, αφενός, των X και Z και, αφετέρου, της Autoriteit Persoonsgegevens (αρχής προστασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, Κάτω Χώρες) (στο εξής: AP), σχετικά με την πρόσβαση δημοσιογράφων σε δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που τους αφορούν, τα οποία περιλαμβάνονται σε φάκελο δικογραφίας, επ' ευκαιρία της επ' ακροατηρίου συζητήσεως η οποία διεξήχθη ενώπιον του τμήματος διοικητικών διαφορών του Raad van State (Συμβουλίου της Επικρατείας, Κάτω Χώρες), στο πλαίσιο διαδικασίας στην οποία διάδικος ήταν ο Z, εκπροσωπούμενος από τον X.

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

- 3 Η αιτιολογική σκέψη 20 του κανονισμού 2016/679 έχει ως εξής:

«Ενώ ο παρών κανονισμός εφαρμόζεται, μεταξύ άλλων, στις δραστηριότητες των δικαστηρίων και άλλων δικαστικών αρχών, το δίκαιο της Ένωσης ή των κρατών μελών θα μπορούσε να εξειδικεύει τις πράξεις και διαδικασίες επεξεργασίας σε σχέση με την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από δικαστήρια και άλλες δικαστικές αρχές. Η αρμοδιότητα των εποπτικών αρχών

δεν θα πρέπει να καλύπτει την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, όταν τα δικαστήρια ενεργούν υπό τη δικαιοδοτική τους ιδιότητα, προκειμένου να διασφαλίζεται η ανεξαρτησία των δικαστικών λειτουργιών κατά την άσκηση των δικαιοδοτικών τους καθηκόντων, περιλαμβανομένης της λήψης αποφάσεων. Η εποπτεία των εν λόγω πράξεων επεξεργασίας δεδομένων θα πρέπει να μπορεί να ανατεθεί σε ειδικούς φορείς στο πλαίσιο του δικαστικού συστήματος του κράτους μέλους, το οποίο θα πρέπει ιδίως να διασφαλίζει τη συμμόρφωση με τους κανόνες του παρόντος κανονισμού, να ευαισθητοποιεί μέλη των δικαστικών λειτουργιών όσον αφορά τις υποχρεώσεις τους βάσει του παρόντος κανονισμού και να επιλαμβάνεται καταγγελιών σε σχέση με τις εν λόγω διαδικασίες επεξεργασίας δεδομένων.»

4 Το άρθρο 2 του εν λόγω κανονισμού έχει ως εξής:

«1. Ο παρών κανονισμός εφαρμόζεται στην, εν όλω ή εν μέρει, αυτοματοποιημένη επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, καθώς και στη μη αυτοματοποιημένη επεξεργασία τέτοιων δεδομένων τα οποία περιλαμβάνονται ή πρόκειται να περιληφθούν σε σύστημα αρχειοθέτησης.

2. Ο παρών κανονισμός δεν εφαρμόζεται στην επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα:

α) στο πλαίσιο δραστηριότητας η οποία δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης,

β) από τα κράτη μέλη κατά την άσκηση δραστηριοτήτων που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του κεφαλαίου 2 του τίτλου V της [Συνθήκης ΕΕ],

γ) από φυσικό πρόσωπο στο πλαίσιο αποκλειστικά προσωπικής ή οικιακής δραστηριότητας,

δ) από αρμόδιες αρχές για τους σκοπούς της πρόληψης, της διερεύνησης, της ανίχνευσης ή της δίωξης ποινικών αδικημάτων ή της εκτέλεσης ποινικών κυρώσεων, συμπεριλαμβανομένης της προστασίας και πρόληψης έναντι κινδύνων που απειλούν τη δημόσια ασφάλεια.

3. Για την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από τα θεσμικά όργανα, φορείς, υπηρεσίες και οργανισμούς της Ένωσης, εφαρμόζεται ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 45/2001 [του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 18ης Δεκεμβρίου 2000, σχετικά με την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από τα όργανα και τους οργανισμούς της Κοινότητας και σχετικά με την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών (ΕΕ 2001, L 8, σ. 1)]. Ο κανονισμός [45/2001] και άλλες νομικές πράξεις της Ένωσης εφαρμοστέες σε μια τέτοια επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα προσαρμόζονται στις αρχές και τους κανόνες του παρόντος κανονισμού σύμφωνα με το άρθρο 98.

[...]

5 Το άρθρο 4, σημείο 2, του εν λόγω κανονισμού ορίζει την έννοια της «επεξεργασίας» ως:

«κάθε πράξη ή σειρά πράξεων που πραγματοποιείται με ή χωρίς τη χρήση αυτοματοποιημένων μέσων, σε δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα ή σε σύνολα δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, όπως η συλλογή, η καταχώριση, η οργάνωση, η διάρθρωση, η αποθήκευση, η προσαρμογή ή η μεταβολή, η ανάκτηση, η αναζήτηση πληροφοριών, η χρήση, η κοινολόγηση με διαβίβαση, η διάδοση ή κάθε άλλη μορφή διάθεσης, η συσχέτιση ή ο συνδυασμός, ο περιορισμός, η διαγραφή ή η καταστροφή».

6 Το άρθρο 51, παράγραφος 1, του ίδιου κανονισμού ορίζει τα εξής:

«Κάθε κράτος μέλος διασφαλίζει ότι μία ή περισσότερες ανεξάρτητες δημόσιες αρχές επιφορτίζονται με την παρακολούθηση της εφαρμογής του παρόντος κανονισμού, με σκοπό την προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων και ελευθεριών των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας που τα αφορούν και τη διευκόλυνση της ελεύθερης κυκλοφορίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στην Ένωση (“εποπτική αρχή”).»

7 Τέλος, το άρθρο 55 του κανονισμού 2016/679 ορίζει:

«1. Κάθε εποπτική αρχή είναι αρμόδια να εκτελεί τα καθήκοντα και να ασκεί τις εξουσίες που της ανατίθενται σύμφωνα με τον παρόντα κανονισμό στο έδαφος του κράτους μέλους της.

2. Όταν η επεξεργασία γίνεται από δημόσιες αρχές ή ιδιωτικούς φορείς που ενεργούν βάσει του άρθρου 6 παράγραφος 1 στοιχείο γ) ή ε), αρμόδια είναι η εποπτική αρχή του οικείου κράτους μέλους. Σε αυτές τις περιπτώσεις δεν εφαρμόζεται το άρθρο 56.

3. Οι εποπτικές αρχές δεν είναι αρμόδιες να ελέγχουν πράξεις επεξεργασίας οι οποίες διενεργούνται από δικαστήρια στο πλαίσιο της δικαιοδοτικής τους αρμοδιότητας.»

Το ολλανδικό δίκαιο

8 Για τους σκοπούς της εφαρμογής του κανονισμού 2016/679, το Βασίλειο των Κάτω Χωρών θέσπισε τον *wet houdende regels ter uitvoering van Verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG (algemene verordening gegevensbescherming) (PbEU 2016, L 119) (Uitvoeringswet Algemene verordening gegevensbescherming)* [νόμο περί θεσπίσεως των κανόνων εφαρμογής του κανονισμού 2016/679 (εφαρμοστικό νόμο του γενικού κανονισμού για την προστασία δεδομένων)], της 16ης Μαΐου 2018 (Stb. 2018, αριθ. 144). Το άρθρο 6 του εν λόγω νόμου αναθέτει στην AP το έργο της εποπτείας της τηρήσεως του κανονισμού 2016/679 στις Κάτω Χώρες. Καμία από τις διατάξεις του δεν επαναλαμβάνει την εξαίρεση του άρθρου 55, παράγραφος 3, του κανονισμού 2016/679.

9 Στις 31 Μαΐου 2018, ο πρόεδρος του τμήματος διοικητικών διαφορών του Raad van State (Συμβουλίου της Επικρατείας), οι δικαστικές διοικήσεις του Centrale Raad van Beroep (ανώτερου δικαστηρίου διαφορών κοινωνικής ασφάλισης και δημόσιας διοίκησης, Κάτω Χώρες) και το College van Beroep voor het bedrijfsleven (διοικητικό εφετείο εμπορικών και βιομηχανικών διαφορών, Κάτω Χώρες) εξέδωσαν τον *regeling verwerking persoonsgegevens bestuursrechtelijke colleges* (κανονισμό σχετικά με την επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα ενώπιον των διοικητικών δικαστηρίων). Με τον κανονισμό αυτόν ιδρύθηκε η *AVG-commissie bestuursrechtelijke colleges* (επιτροπή προστασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα για τα διοικητικά δικαστήρια, Κάτω Χώρες). Η εν λόγω επιτροπή είναι επιφορτισμένη με την παροχή συμβουλών στον πρόεδρο του τμήματος διοικητικών διαφορών του Raad van State (Συμβουλίου της Επικρατείας), στις δικαστικές διοικήσεις του Centrale Raad van Beroep (ανώτερου δικαστηρίου διαφορών κοινωνικής ασφάλισης και δημόσιας διοίκησης) και στο College van Beroep voor het bedrijfsleven (διοικητικό εφετείο εμπορικών και βιομηχανικών διαφορών) όσον αφορά την εξέταση των ενστάσεων σχετικά με τον σεβασμό των δικαιωμάτων τα οποία κατοχυρώνει ο κανονισμός 2016/679.

Η διαφορά της κύριας δίκης και το προδικαστικό ερώτημα

10. Επ' ευκαιρία της επ' ακροατηρίου συζητήσεως που διεξήχθη στις 30 Οκτωβρίου 2018 ενώπιον του τμήματος διοικητικών διαφορών του Raad van State (Συμβουλίου της Επικρατείας) στο πλαίσιο ένδικης διαδικασίας στην οποία ο Z ήταν διάδικος, εκπροσωπούμενος από τον X, αμφότεροι προσεγγίστηκαν από δημοσιογράφο. Κατά τη μεταξύ τους συζήτηση, ο X διαπίστωσε ότι ο εν λόγω δημοσιογράφος είχε στην κατοχή του έγγραφα από τον φάκελο της δικογραφίας της οικείας υποθέσεως, περιλαμβανομένων των εγγράφων τα οποία ο ίδιος είχε συντάξει, στα οποία μεταξύ άλλων εμφανίζονταν το όνομα και η διεύθυνσή του καθώς και ο αριθμός μητρώου πολίτη του Z. Ο εν λόγω δημοσιογράφος του επισήμανε ότι τα στοιχεία αυτά είχαν τεθεί στη διάθεσή του δυνάμει του δικαιώματος προσβάσεως στη δικογραφία το οποίο παρέχει στους δημοσιογράφους το τμήμα διοικητικών διαφορών του Raad van State (Συμβουλίου της Επικρατείας).
11. Με έγγραφο της 21ης Νοεμβρίου 2018, ο πρόεδρος του τμήματος διοικητικών διαφορών του Raad van State (Συμβουλίου της Επικρατείας) επιβεβαίωσε στον X ότι το εν λόγω τμήμα παρείχε στα μέσα ενημερώσεως ορισμένα στοιχεία σχετικά με τις εκκρεμείς υποθέσεις. Του επισήμανε ότι, την ημέρα της επ' ακροατηρίου συζητήσεως, η υπηρεσία επικοινωνίας του Raad van State (Συμβουλίου της Επικρατείας) έθετε στη διάθεση των παρόντων δημοσιογράφων ορισμένα έγγραφα προκειμένου να τους παράσχει τη δυνατότητα να παρακολουθήσουν τις επ' ακροατηρίου συζητήσεις, ήτοι αντίγραφο του εισαγωγικού της δίκης δικογράφου, αντίγραφο του υπομνήματος αντικρούσεως και, ενδεχομένως, αντίγραφο της προσβαλλομένης δικαστικής αποφάσεως, τα οποία καταστρέφονταν στο τέλος της ημέρας.
12. Οι X και Z ζήτησαν τότε από την AP να λάβει έναντι του Raad van State (Συμβουλίου της Επικρατείας) «μέτρα συμμορφώσεως» προς τους κανόνες περί προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Με τις αιτήσεις τους, οι οποίες προσομοίαζαν προς διοικητικές ενστάσεις, ισχυρίστηκαν ότι το Raad van State (Συμβούλιο της Επικρατείας), επιτρέποντας σε δημοσιογράφους να έχουν πρόσβαση σε δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που τους αφορούν, προερχόμενα από έγγραφα δικογραφίας, παρέβη τον κανονισμό 2016/679.
13. Απαντώντας στις αιτήσεις αυτές, η AP επισήμανε ότι, δυνάμει του άρθρου 55, παράγραφος 3, του κανονισμού 2016/679, δεν είναι αρμόδια να ελέγχει τις οικείες εργασίες επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα τις οποίες διενεργεί το Raad van State (Συμβούλιο της Επικρατείας). Εν συνεχεία, διαβίβασε τις αιτήσεις των X και Z στην επιτροπή προστασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα για τα διοικητικά δικαστήρια, η οποία με τη σειρά της θα τις διαβίβαζε στον πρόεδρο του τμήματος διοικητικών διαφορών του Raad van State (Συμβουλίου της Επικρατείας).
14. Ο πρόεδρος του τμήματος διοικητικών διαφορών του Raad van State (Συμβουλίου της Επικρατείας) εξέτασε τις αιτήσεις των X και Z θεωρώντας τις ως ενστάσεις κατά του από 21 Νοεμβρίου 2018 εγγράφου του και, αφού έλαβε τη γνώμη της επιτροπής προστασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα για τα διοικητικά δικαστήρια, καθόρισε νέα πολιτική προσβάσεως στα έγγραφα των φακέλων δικογραφίας, η οποία δημοσιεύθηκε στον ιστότοπο του Raad van State (Συμβουλίου της Επικρατείας).
15. Οι X και Z προσέβαλαν, ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, του Rechtbank Midden-Nederland (πρωτοδικείου κεντρικών Κάτω Χωρών, Κάτω Χώρες), την απόφαση της AP να κρίνει εαυτήν αναρμόδια να αποφανθεί επί των αιτήσεών τους.

- 16 Κατά το αιτούν δικαστήριο, η παροχή σε δημοσιογράφο προσβάσεως στα έγγραφα φακέλου δικογραφίας που περιέχουν δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα και η προσωρινή διάθεσή τους σε αυτόν συνιστά «επεξεργασία» δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, κατά την έννοια του άρθρου 4, σημείο 2, του κανονισμού 2016/679, για την οποία, εν προκειμένω, οι Χ και Ζ δεν είχαν συναινέσει. Προκειμένου να καθορίσει αν η ΑΡ ήταν πράγματι αναρμόδια να αποφανθεί επί των αιτήσεων των Χ και Ζ, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται ωστόσο ως προς την ερμηνεία που πρέπει να δοθεί στο άρθρο 55, παράγραφος 3, του κανονισμού, το οποίο ορίζει ότι η εποπτική αρχή δεν είναι αρμόδια να ελέγχει τις πράξεις επεξεργασίας οι οποίες διενεργούνται από δικαστήρια «στο πλαίσιο της δικαιοδοτικής τους αρμοδιότητας».
- 17 Στο πλαίσιο αυτό, το Rechtbank Midden-Nederland (πρωτοδικείο κεντρικών Κάτω Χωρών) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

«Έχει το άρθρο 55, παράγραφος 3, του κανονισμού 2016/679 την έννοια ότι με τη φράση “πράξεις επεξεργασίας οι οποίες διενεργούνται από δικαστήρια στο πλαίσιο της δικαιοδοτικής τους αρμοδιότητας” μπορεί να νοείται η παροχή προσβάσεως σε διαδικαστικά έγγραφα που περιέχουν δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα από δικαστική αρχή, όταν η πρόσβαση αυτή τελείται μέσω της χορηγήσεως αντιγράφων των εν λόγω διαδικαστικών εγγράφων σε δημοσιογράφο, όπως αναλυτικά παρατίθεται στη διάταξη περί παραπομπής;

- Έχει σημασία για την απάντηση στο εν λόγω ερώτημα αν ο έλεγχος που διενεργείται από την εθνική εποπτική αρχή και αφορά τέτοιου είδους επεξεργασία δεδομένων θίγει την ανεξάρτητη δικαστική κρίση σε σχέση με επιμέρους υποθέσεις;
- Έχει σημασία για την απάντηση στο εν λόγω ερώτημα το γεγονός ότι, κατά τη δικαστική αρχή, η φύση και ο σκοπός της επεξεργασίας των δεδομένων συνίσταται στην πληροφόρηση των δημοσιογράφων, η οποία τους επιτρέπει να ενημερώνουν καλύτερα το κοινό σχετικά με δημόσια συνεδρίαση που διεξάγεται στο πλαίσιο ένδικης διαδικασίας, πράγμα που συμβάλλει στην εφαρμογή της αρχής της δημοσιότητας και της διαφάνειας των ένδικων διαδικασιών;
- Έχει σημασία για την απάντηση στο εν λόγω ερώτημα αν η επεξεργασία των δεδομένων στηρίζεται σε ρητή εθνική νομική βάση;»

Επί του προδικαστικού ερωτήματος

- 18 Με το προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινισθεί αν το άρθρο 55, παράγραφος 3, του κανονισμού 2016/679 έχει την έννοια ότι το να θέτει ένα δικαστήριο προσωρινώς στη διάθεση δημοσιογράφων έγγραφα δικογραφίας τα οποία περιέχουν δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα εμπίπτει στην άσκηση, από το δικαστήριο, της «δικαιοδοτικής του αρμοδιότητας», κατά την έννοια της ως άνω διατάξεως. Στο πλαίσιο αυτό, διερωτάται αν, προκειμένου να δοθεί απάντηση στο ως άνω ερώτημα, πρέπει να ληφθεί υπόψη η προσβολή που ενδεχομένως συνεπάγεται η άσκηση των εξουσιών της εποπτικής αρχής για την ανεξαρτησία των δικαστικών λειτουργιών κατά την εκδίκαση συγκεκριμένων υποθέσεων. Διερωτάται επίσης αν πρέπει να ληφθεί υπόψη η φύση και ο σκοπός της διαθέσεως διαδικαστικών εγγράφων, ήτοι να έχουν οι δημοσιογράφοι τη δυνατότητα να παρέχουν καλύτερη ενημέρωση για την εξέλιξη μιας δικαστικής διαδικασίας, ή ακόμη το αν η διάθεση των εγγράφων στηρίζεται σε ρητή νομική βάση του εσωτερικού δικαίου.

- 19 Προκαταρκτικώς, ο Z υποστηρίζει, αφενός, ότι το υποβληθέν ερώτημα έχει υποθετικό χαρακτήρα και ότι, ως εκ τούτου, είναι απαράδεκτο. Συγκεκριμένα, κατά την άποψή του, αντιθέτως προς ό,τι αναφέρει η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως, η επεξεργασία των οικείων δεδομένων ανήκει στην αρμοδιότητα όχι του τμήματος διοικητικών διαφορών του Raad van State (Συμβουλίου της Επικρατείας), αλλά της υπηρεσίας του επικοινωνιών, η οποία δεν είναι δικαστήριο. Θεωρεί ότι στην αίτηση αυτή έχουν εμφιλοχωρήσει επίσης πολλά άλλα σφάλματα ή ανακρίβειες, ιδίως όσον αφορά την ιδιότητα του προσώπου το οποίο προσέγγισε τους X και Z κατά το πέρας της επ' ακροατηρίου συζητήσεως και το ακριβές περιεχόμενο των αιτήσεων που διαβίβασε η ΑΡ στον πρόεδρο του τμήματος διοικητικών διαφορών του Raad van State (Συμβουλίου της Επικρατείας).
- 20 Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι, κατά πάγια νομολογία, για τα ερωτήματα που αφορούν το δίκαιο της Ένωσης ισχύει τεκμήριο λυσιτέλειας. Το Δικαστήριο μπορεί να αρνηθεί να αποφανθεί επί προδικαστικού ερωτήματος που έχει υποβάλει εθνικό δικαστήριο μόνον όταν είναι πρόδηλο ότι η ζητούμενη ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης ουδεμία σχέση έχει με το υποστατό ή με το αντικείμενο της διαφοράς της κύριας δίκης, όταν το πρόβλημα είναι υποθετικής φύσεως ή, ακόμη, όταν το Δικαστήριο δεν διαθέτει τα πραγματικά και νομικά στοιχεία που είναι αναγκαία προκειμένου να δώσει χρήσιμη απάντηση στα ερωτήματα που του έχουν υποβληθεί [βλ. απόφαση της 24ης Νοεμβρίου 2020, *Openbaar Ministerie* (Πλαστογραφία), C-510/19, EU:C:2020:953, σκέψη 26 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].
- 21 Επιπλέον, στο πλαίσιο της διαδικασίας του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, η οποία στηρίζεται σε σαφή διάκριση των λειτουργιών μεταξύ των εθνικών δικαστηρίων και του Δικαστηρίου, ο εθνικός δικαστής είναι ο μόνος αρμόδιος να διαπιστώσει και να εκτιμήσει τα πραγματικά περιστατικά της διαφοράς της κύριας δίκης (βλ. απόφαση της 26ης Απριλίου 2017, *Farkas*, C-564/15, EU:C:2017:302, σκέψη 37 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 22 Από την αίτηση προδικαστικής αποφάσεως προκύπτει ότι το αιτούν δικαστήριο είναι υποχρεωμένο να λάβει θέση επί της εφαρμογής του άρθρου 55, παράγραφος 3, του κανονισμού 2016/679 στη διάθεση διαδικαστικών εγγράφων που περιέχουν δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα όπως τα επίμαχα στην κύρια δίκη, προκειμένου να διαπιστώσει εάν ο έλεγχος της νομιμότητας της διάθεσης των εγγράφων αυτών ενέπιπτε, ή όχι, στην αρμοδιότητα της ΑΡ. Επιπλέον, από τη νομολογία που παρατέθηκε στην προηγούμενη σκέψη της παρούσας αποφάσεως προκύπτει ότι ο Z δεν μπορεί να ανατρέψει το τεκμήριο λυσιτέλειας του προδικαστικού ερωτήματος που υπέβαλε το αιτούν δικαστήριο περιοριζόμενος απλώς στην αμφισβήτηση των πραγματικών στοιχείων τα οποία παραθέτει στην αίτησή του, επί των οποίων δεν εναπόκειται στο Δικαστήριο να λάβει θέση. Επομένως, η ένσταση απαραδέκτου που προέβαλε ο Z πρέπει να απορριφθεί.
- 23 Αφετέρου, ο Z υποστηρίζει ότι το άρθρο 55, παράγραφος 3, του κανονισμού 2016/679 πρέπει να κριθεί άκυρο από το Δικαστήριο για τον λόγο ότι η έλλειψη αρμοδιότητας της οικείας εποπτικής αρχής όσον αφορά τις πράξεις επεξεργασίας που πραγματοποιούν τα δικαστήρια «στο πλαίσιο της δικαιοδοτικής τους αρμοδιότητας», την οποία προβλέπει η διάταξη αυτή, δεν συνοδεύεται από την υποχρέωση των κρατών μελών να προβλέπουν συγκεκριμένους τρόπους εποπτείας των εν λόγω πράξεων επεξεργασίας, όπερ αντιβαίνει στις απαιτήσεις που απορρέουν από το δικαίωμα πραγματικής προσφυγής.
- 24 Εντούτοις, η επιχειρηματολογία αυτή δεν μπορεί να ευδοκιμήσει δεδομένου ότι, όπως προκύπτει από την αιτιολογική σκέψη 20 του κανονισμού 2016/679, ο νομοθέτης της Ένωσης, θεσπίζοντας το άρθρο 55, παράγραφος 3, του κανονισμού αυτού, δεν θέλησε να εξαιρέσει από κάθε εποπτεία

τις πράξεις επεξεργασίας που διενεργούν τα δικαστήρια «στο πλαίσιο της δικαιοδοτικής τους αρμοδιότητας», αλλά απλώς απέκλεισε την ανάθεση της εποπτείας των πράξεων αυτών σε εξωτερική αρχή.

- 25 Προκειμένου να δοθεί απάντηση στο ερώτημα που υπέβαλε το αιτούν δικαστήριο, το οποίο συνοψίζεται στη σκέψη 18 της παρούσας αποφάσεως, επισημαίνεται, κατ' αρχάς, ότι το άρθρο 2, παράγραφος 1, του κανονισμού 2016/679 προβλέπει ότι ο κανονισμός εφαρμόζεται σε κάθε «εν όλω ή εν μέρει, αυτοματοποιημένη επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, καθώς και στη μη αυτοματοποιημένη επεξεργασία τέτοιων δεδομένων τα οποία περιλαμβάνονται ή πρόκειται να περιληφθούν σε σύστημα αρχειοθέτησης», χωρίς να διακρίνει ανάλογα με τον οικείο φορέα επεξεργασίας των δεδομένων. Επομένως, υπό την επιφύλαξη των περιπτώσεων οι οποίες μνημονεύονται στο άρθρο του 2, παράγραφοι 2 και 3, ο κανονισμός 2016/679 εφαρμόζεται στις πράξεις επεξεργασίας που διενεργούνται τόσο από τους ιδιώτες όσο και από τις δημόσιες αρχές, συμπεριλαμβανομένων, όπως επισημαίνεται και στην αιτιολογική του σκέψη 20, των δικαστικών αρχών, όπως είναι τα δικαστήρια.
- 26 Η ερμηνεία αυτή επιρρωννύεται από το γεγονός ότι πολλές από τις διατάξεις του κανονισμού 2016/679 συνοδεύονται από προβλέψεις που αποσκοπούν στη συνεκτίμηση των ιδιαιτεροτήτων της επεξεργασίας την οποία εκτελούν τα δικαστήρια. Τούτο ισχύει, μεταξύ άλλων, στην περίπτωση του άρθρου 55, παράγραφος 3, του κανονισμού, το οποίο αποκλείει κάθε αρμοδιότητα της εποπτικής αρχής όσον αφορά τις πράξεις επεξεργασίας τις οποίες διενεργούν τα δικαστήρια «στο πλαίσιο της δικαιοδοτικής τους αρμοδιότητας».
- 27 Ο κανονισμός 2016/679 αντιδιαστέλλεται, συναφώς, από την οδηγία 2003/4/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 28ης Ιανουαρίου 2003, για την πρόσβαση του κοινού σε περιβαλλοντικές πληροφορίες και για την κατάργηση της οδηγίας 90/313/ΕΟΚ του Συμβουλίου (ΕΕ 2003, L 41, σ. 26), η οποία δεν εφαρμόζεται στα δικαστήρια (απόφαση της 15ης Απριλίου 2021, Friends of the Irish Environment, C-470/19, EU:C:2021:271, σκέψεις 34 έως 40).
- 28 Προκειμένου να καθορισθεί το περιεχόμενο της εννοίας των πράξεων επεξεργασίας τις οποίες διενεργούν τα δικαστήρια στο πλαίσιο της δικαιοδοτικής τους αρμοδιότητας, κατά την έννοια του άρθρου 55, παράγραφος 3, του κανονισμού 2016/679, υπενθυμίζεται ότι για την ερμηνεία διατάξεως του δικαίου της Ένωσης πρέπει να λαμβάνεται υπόψη όχι μόνον το γράμμα της, αλλά και το πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται και οι σκοποί που επιδιώκονται με τη νομοθεσία της οποίας αποτελεί μέρος (πρβλ., μεταξύ άλλων, απόφαση της 6ης Οκτωβρίου 2020, Jobcenter Krefeld, C-181/19, EU:C:2020:794, σκέψη 61 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 29 Συναφώς, από το άρθρο 55 του κανονισμού 2016/679 προκύπτει ότι σκοπός του άρθρου είναι να καθορίσει την αρμοδιότητα όσον αφορά την εποπτεία της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και, ειδικότερα, να οριοθετήσει την αρμοδιότητα που έχει ανατεθεί στην εθνική εποπτική αρχή.
- 30 Ως εκ τούτου, το άρθρο 55, παράγραφος 3, του κανονισμού 2016/679 προβλέπει ότι εκφεύγουν της αρμοδιότητας της εποπτικής αρχής οι πράξεις επεξεργασίας τις οποίες διενεργούν τα δικαστήρια «στο πλαίσιο της δικαιοδοτικής τους αρμοδιότητας».
- 31 Η αιτιολογική σκέψη 20 του κανονισμού 2016/679, υπό το πρίσμα της οποίας πρέπει να ερμηνευθεί το εν λόγω άρθρο 55, παράγραφος 3, διευκρινίζει ότι θα πρέπει να είναι δυνατή η ανάθεση της εποπτείας των πράξεων επεξεργασίας τις οποίες διενεργούν τα δικαστήρια «κατά

την άσκηση των δικαιοδοτικών τους καθηκόντων» σε ειδικούς φορείς στο πλαίσιο του δικαστικού συστήματος του οικείου κράτους μέλους και όχι στην εποπτική αρχή του κράτους αυτού, με σκοπό «να διασφαλίζεται η ανεξαρτησία των δικαστικών λειτουργιών κατά την άσκηση των δικαιοδοτικών τους καθηκόντων, περιλαμβανομένης της λήψης αποφάσεων».

- 32 Όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας στα σημεία 80 και 81 των προτάσεών του, από το ίδιο το γράμμα της αιτιολογικής σκέψεως 20 του κανονισμού 2016/679, και ιδίως από τη χρήση της εκφράσεως «περιλαμβανομένης», προκύπτει ότι το περιεχόμενο του σκοπού που επιδιώκει το άρθρο 55, παράγραφος 3, του κανονισμού αυτού, ο οποίος συνίσταται στη διαφύλαξη της ανεξαρτησίας των δικαστικών λειτουργιών κατά την άσκηση των δικαιοδοτικών τους καθηκόντων, δεν μπορεί να περιορίζεται μόνο στη διασφάλιση της ανεξαρτησίας των δικαστών στο πλαίσιο της εκδόσεως συγκεκριμένης δικαστικής αποφάσεως.
- 33 Πράγματι, η διαφύλαξη της ανεξαρτησίας των δικαστικών λειτουργιών προϋποθέτει, γενικώς, ότι τα δικαστικά καθήκοντα ασκούνται με πλήρη αυτονομία, χωρίς τα δικαστήρια να υπόκεινται σε οποιαδήποτε ιεραρχική σχέση ή σχέση υπαγωγής και χωρίς να λαμβάνουν εντολές ή οδηγίες οποιασδήποτε προελεύσεως, προστατευόμενα τοιούτοτρόπως από κάθε εξωτερική παρέμβαση ή πίεση ικανή να θίξει την ανεξάρτητη κρίση των μελών τους και να επηρεάσει τις αποφάσεις τους. Ο σεβασμός των εγγυήσεων περί ανεξαρτησίας και αμεροληψίας οι οποίες απαιτούνται βάσει του δικαίου της Ένωσης προϋποθέτει την ύπαρξη κανόνων που να μην αφήνουν περιθώριο για καμία εύλογη αμφιβολία των πολιτών ως προς τη θωράκιση του επίμαχου οργάνου απέναντι σε εξωτερικούς παράγοντες και ως προς την ουδετερότητά του έναντι των αντιπαρατιθέμενων συμφερόντων [πρβλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 27ης Φεβρουαρίου 2018, Associação Sindical dos Juizes Portugueses, C-64/16, EU:C:2018:117, σκέψη 44, της 25ης Ιουλίου 2018, Minister for Justice and Equality (Πλημμέλειες του δικαστικού συστήματος), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, σκέψη 63, της 24ης Ιουνίου 2019, Επιτροπή κατά Πολωνίας (Ανεξαρτησία του Ανωτάτου Δικαστηρίου), C-619/18, EU:C:2019:531, σκέψη 72, καθώς και της 21ης Δεκεμβρίου 2021, Euro Box Promotion κ.λπ., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19, C-840/19, EU:C:2021:1034, σκέψη 225].
- 34 Ως εκ τούτου, η αναφορά του άρθρου 55, παράγραφος 3, του κανονισμού 2016/679 στις πράξεις επεξεργασίας τις οποίες διενεργούν τα δικαστήρια «στο πλαίσιο της δικαιοδοτικής τους αρμοδιότητας» έχει, στο πλαίσιο του κανονισμού αυτού, την έννοια ότι δεν περιορίζεται στην επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα την οποία εκτελούν τα δικαστήρια στο πλαίσιο συγκεκριμένων υποθέσεων, αλλά ότι αφορά, γενικότερα, το σύνολο των πράξεων επεξεργασίας τις οποίες διενεργούν τα δικαστήρια στο πλαίσιο της δικαιοδοτικής τους δραστηριότητας, με αποτέλεσμα να αποκλείονται από την αρμοδιότητα της εποπτικής αρχής οι πράξεις επεξεργασίας των οποίων ο έλεγχος από την αρχή αυτή θα μπορούσε, άμεσα ή έμμεσα, να επηρεάσει την ανεξαρτησία των δικαστικών λειτουργιών και να βαρύνει στις αποφάσεις τους.
- 35 Συναφώς, η φύση και ο σκοπός της επεξεργασίας την οποία εκτελεί ένα δικαστήριο, μολονότι συνδέονται κυρίως με την εξέταση της νομιμότητας της επεξεργασίας, μπορούν εντούτοις να αποτελέσουν ενδείξεις από τις οποίες μπορεί να συναχθεί ότι η επεξεργασία εμπίπτει στην άσκηση, από το εν λόγω δικαστήριο, της «δικαιοδοτικής αρμοδιότητάς» του.
- 36 Αντιθέτως, το αν η επεξεργασία αυτή στηρίζεται σε ρητή νομική βάση του εσωτερικού δικαίου ή το αν τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που περιέχει μπορούν νομίμως να κοινολογηθούν σε τρίτους αποτελούν ζητήματα που συνδέονται αποκλειστικά με την εξέταση της νομιμότητας της

επεξεργασίας, δεδομένου ότι δεν ασκούν επιρροή προκειμένου να κριθεί αν η εποπτική αρχή είναι αρμόδια για τη διασφάλιση του ελέγχου της επεξεργασίας αυτής βάσει του άρθρου 55 του κανονισμού 2016/679.

- 37 Όσον αφορά επεξεργασία όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη, διαπιστώνεται ότι, υπό την επιφύλαξη της τηρήσεως των ουσιαστικών υποχρεώσεων που προβλέπει ο κανονισμός 2016/679, εκφεύγει, μεταξύ άλλων, της αρμοδιότητας της εποπτικής αρχής, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 55, παράγραφος 3, του κανονισμού αυτού, η επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα η οποία εκτελείται από τα δικαστήρια στο πλαίσιο της πολιτικής τους περί επικοινωνίας στις υποθέσεις τις οποίες καλούνται να κρίνουν, όπως είναι η επεξεργασία η οποία συνίσταται στην προσωρινή διάθεση σε δημοσιογράφους εγγράφων του φακέλου της δικογραφίας προκειμένου να τους παράσχει τη δυνατότητα δημοσιογραφικής καλύψεως της οικείας δικαστικής διαδικασίας.
- 38 Πράγματι, ο καθορισμός, λαμβανομένου υπόψη του αντικειμένου και της συνάφειας συγκεκριμένης υποθέσεως, των πληροφοριών που προέρχονται από φάκελο δικογραφίας δικαστικής διαδικασίας οι οποίες μπορούν να παρασχεθούν σε δημοσιογράφους με σκοπό να τους παράσχουν τη δυνατότητα να ενημερώσουν για την εξέλιξη της δικαστικής διαδικασίας ή να διαφωτίσουν την τάδε ή τη δείνα πτυχή της εκδοθείσας αποφάσεως συνδέεται σαφώς με την άσκηση, από τα δικαστήρια αυτά, της «δικαιοδοτικής αρμοδιότητάς» τους, της οποίας η εποπτεία από εξωτερική αρχή θα μπορούσε να θίξει, γενικώς, την ανεξαρτησία των δικαστικών λειτουργιών.
- 39 Λαμβανομένου υπόψη του συνόλου των προεκτεθέντων, στο υποβληθέν ερώτημα προσήκει η απάντηση ότι το άρθρο 55, παράγραφος 3, του κανονισμού 2016/679 έχει την έννοια ότι το να θέτει ένα δικαστήριο προσωρινώς στη διάθεση δημοσιογράφων έγγραφα δικογραφίας τα οποία περιέχουν δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, προκειμένου να έχουν οι δημοσιογράφοι τη δυνατότητα να παρέχουν καλύτερη ενημέρωση για την εξέλιξη της διαδικασίας, εμπίπτει στην άσκηση, από το δικαστήριο αυτό, της «δικαιοδοτικής αρμοδιότητάς» του, κατά την έννοια της ως άνω διατάξεως.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 40 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (πρώτο τμήμα) αποφαινεται:

Το άρθρο 55, παράγραφος 3, του κανονισμού (ΕΕ) 2016/679 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 27ης Απριλίου 2016, για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών και την κατάργηση της οδηγίας 95/46/ΕΚ (Γενικός Κανονισμός για την Προστασία Δεδομένων), έχει την έννοια ότι το να θέτει ένα δικαστήριο προσωρινώς στη διάθεση δημοσιογράφων έγγραφα δικογραφίας τα οποία περιέχουν δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, προκειμένου να έχουν οι δημοσιογράφοι τη δυνατότητα να παρέχουν καλύτερη ενημέρωση για την εξέλιξη της διαδικασίας, εμπίπτει στην άσκηση, από το δικαστήριο αυτό, της «δικαιοδοτικής αρμοδιότητάς» του, κατά την έννοια της ως άνω διατάξεως.

(υπογραφές)